

החיגר, והסומא, והחולה, והזקן, ומי שאינו יכול לעלות ברגליו מסיבות אחרות [ומתבאר בגמרא].⁽⁷⁾

ונלמד הפטור הזה ממה שאמרה תורה: שלש "רגלים" תחוג לי בשנה.⁽⁸⁾ ומשמעות "רגלים" היא: מי שראוי לעלות ברגליו חייב לעלות, להוציא מי שאינו יכול לעלות באמצעות רגליו, אלא באמצעות משענת.

ומבארת המשנה:

איזהו קטן שהוא פטור מן הראייה, ואף חכמים לא חייבו לחנכו?

כל קטן שאינו יכול "לרכוב על כתפיו" של אביו, ולעלות עמו מירושלים להר הבית.⁽⁹⁾

אבל משהגיע לשיעור זה, הרי הוא בכלל מצות חינוך לראייה, מדרבנן, דברי בית שמאי.⁽¹⁰⁾

ואילו בית הלל אומרים שיעור אחר: כל שאינו יכול "לאחוז בידו" של אביו ולעלות מירושלים להר הבית ברגליו, עדיין הוא פטור מראייה, ואין צריך לחנכו לכך. ורק משהגיע לשיעור זה, הרי זה צריך להראות, מדין "חינוך", מדרבנן.⁽¹¹⁾

שהבבלי חולק על הירושלמי. וראה עוד בזה בטורי אבן.

7. כתב רש"י: מי שאינו יכול לעלות ברגליו מירושלים לעזרה. ומשמע בפשיטות, שאין בכלל שיעור זה מביתו ועד ירושלים. ולכן, אפילו אם אין יכול לעלות ברגליו מביתו עד לירושלים אך הוא יכול לעלות מירושלים להר הבית, הרי זה חייב בראייה, וחייב לרכוב על חמור או כל כיוצא בזה כדי להגיע לירושלים. וכן משמע בפשטות מן הירושלמי [הביאו הטורי אבן לקמן ו א], שנסתפקו שם מאיזה מקום בירושלים מודדין.

אבל בתוספות ב ב ד"ה ומי, כתבו בדעת רש"י, שהוא הדין אם אינו יכול לעלות ברגליו מביתו שהוא פטור.

והוכיחו כן מן הסוגיא תחלת ו א, וראה בהערות שם, והאריך בכל זה החזון איש קכט א.

8. אף שפסוק זה בחגיגה נאמר, יש ללמוד מכאן שכל הפטור מחגיגה פטור מראייה, טורי אבן.

9. תמהו האחרונים על לשון המשנה: מירושלים "להר הבית", שהרי ראיית פנים בעזרה היא,

ואין די בראייה בהר הבית!?

ורש"י כתב לעיל גבי "כל מי שאין יכול לעלות ברגליו": מירושלים לעזרה, ודין אחד הוא עם האמור כאן.

וראה מה שכתב התוספות יום טוב, ומה שכתב עליו הרש"ש, וראה טורי אבן ומשמר הלוי סימן ב.

10. כתבו התוספות, שאין הקטן מביא קרבן חובה אלא לנדבה.

והביאו בשם רש"י, שכתב: איזהו קטן — לא קאי לראייה בראיית קרבן, אלא רק לראיית פנים בעזרה.

וביאר בשפת אמת, שדקדקו כן מלשון רש"י שכתב בד"ה בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף, גדול הבא להיראות צריך להביא עולה, הרי משמע שהקטן אינו מביא עולה [ודלא כמהרש"א].

11. כתב רש"י: הטילו חכמים על אביו ועל אמו לחנכו במצוות. ומבואר מדבריו כשיטתו בשאר מקומות, שחייב החינוך הוא על אביו של הקטן, שחייב אביו לחנכו למצוות, אך אין הקטן עצמו